

Både äldre och senare folkmusik spelades på stämman i Gnesta på lördagen. Här är det inledningen med allspel med spelmän från hela Sörmland.

FOLK- MUSIKEN LEVER!

Spelmansstämma! Det är bara en massa människor med knätofs och folkdräkter som gnider fiol!

Nej, inte i Gnesta i alla fall. Där var det spelmansstämma nu i helgen, för fjärde året i rad.

– Det kommer mer och mer folk för varje år, och det är framför allt betydligt större bredd idag, säger Per Furå, aktiv spelman i Sörmlands spelmansförbund.

Det hela inleddes med ett "allspel" i A-salen på Elektron i Gnesta. Mellan 30 och 40 spelmän- och kvinnor i alla åldrar spelade låtar tillsammans. En klart imponerande uppvisning.

– En fin sak med folkmusiken är att den är fullständigt generationslös och utan sociala gränser. Här är det både gamla och

unga med och ingen frågar efter vad man har för yrke, säger Per Furå.

Idén till stämman kom för fyra år sedan. Det fanns ett behov, tyckte spelmännen, att träffas andra tider på året än bara midsommar. Folkmusiken lever ju hela året om, och då är det viktigt att bereda tillfällen att träffas och spela tillsammans.

– Och Gnesta ligger rätt bra till, det går att ta sig hit. Nu är det ju stämmor på gång på flera andra orter i länet så vi är inte ensamma. Bland annat så ordnas det stämman i Eskilstuna i slutet på februari, säger Per Furå.

□ Gammalt instrument

På stämman i Gnesta finns både äldre och nyare sörmländsk folkmusik representerad. Några få av alla instrument som spelas är vevlira, nyckelharpa, svensk säckpipa, cittra, dragspel och gitarr. Dessutom spelar en långväga gäst från Gudbrandsdalen i Norge langespel, eller langeleik som den också kallas.

Det är ett uråldrigt instrument besläktat med cittra och den finska kantelen. Det är ett stränginstrument som spelas stående med instrumentet på ett bord. Sedan trakteras langeleiken med ett hårt plektrum av horn.

□ Stolt tradition

– Tendensen i dagens spelmansmusik är att man går tillbaka till rötterna. Det är lite stiltje i dag vad gäller tillströmningen men bredden har ökat istället. Och nu har många börjat intressera sig för äldre instrument och traditioner, säger Per Furå.

Det handlar om nyckelharpor, vevliror och säckpipor. Jo då, det har spelats säckpipa i Sörmland. Den sista traditionsbäaren dog 1949 så det är ett glapp på några år.

– Det här är inte bara något som man plockar fram och dammar av till midsommar. Det är gammal dansmusik som det svänger om, dåtidens popmusik. Och den lever fortfarande, det kan man se här, säger han.

Det finns många levande traditionsbärare inom den sörmländska folkmusik. Med på stämman i Gnesta var bland andra nestorn, Ragnar Karlsson nyckelharpa.

Sörmland har en stolt spelmanstradition att bygga vidare på. Den har varit mycket livaktig genom århundraden och har bland annat påverkats av närheten till Stockholm, berättar Per Furå.

Det har spelats på alla sorters instrument tidigare som säckpipa, cittra och vevlira, men även nyckelharpa. Musiken har varit typisk, och mycket durbetonad.

□ Livaktigt förbund

– På 1700-talet kom fiolen och blev ett allmogeinstrument och slog ut många tidigare instrument. På senare tid, under 1900-talet, dominerade dragspelet, säger Per Furå.

Och det råder full aktivitet idag bland spelmännen i Sörmland. Spelkurser och instrumentbyggarkurser anordnas, Sörmlands spelmansförbund, Sveriges äldsta, är fortfarande efter mer än sextio år mycket livaktigt.

– Det är inget märkvärdigt med spelmansmusik. Vi menar att det är viktigt att folkmusiken blir ett allmogods utan elit-tänkande. Har man lärt sig spela en schottis så ska man sedan kunna få möjlighet att spela upp till dans, tillsammans, säger han.

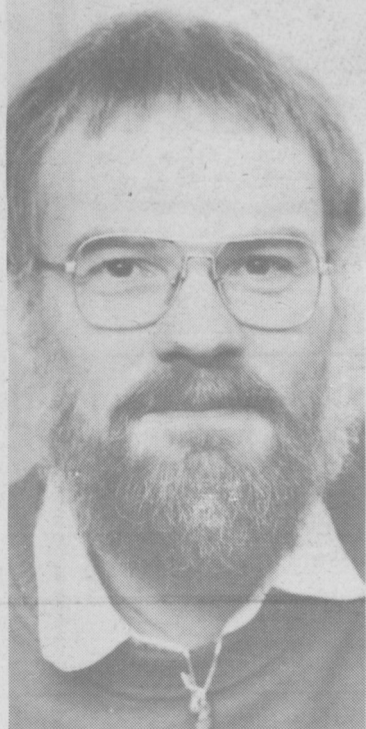
Och med dans slutade lördagens evenemang i Gnesta. Spelmännen spelade som traditionen bjuder till kvällen var sen och de sista dansande hade försvunnit med nattbussen hem.

Per Thyren

Med på stämman var också Leif Löchen från Lillehammer i Norge. Här visar han för konferensieren Christina Frohm hur en langeleik ska hanteras. Instrumentet på bilden är från 1700-talet.

FOTO: Hans-Åke Runell

– Folkmusik lever, och det svänger om den. Och det kommer mycket folk trots massmedias oförmåga att bevaka våra evenemang, säger spelman Per Furå från Sörmlands spelmansförbund.